

UNA MIRADA BOTÀNICA PELS CAMINS DE SETCASES

Grup de Flora de Setcases

català, castellano, english, français

Una mirada botànica pels camins de Setcases

Una mirada botánica por los caminos de Setcases

Un balade botanique sur les sentiers de Setcases

Botanizing the paths around Setcases

Setcases, Poble Botànic del Pirineu

Amb el suport de:

“El programa FloraLab ha estat cofinançat pel Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER), a França pel Fons nacional de gestió i desenvolupament del territori (FNADT), i per l'autofinançament aportat pel conjunt dels socis beneficiaris del projecte”

Una mirada botànica pels camins de Setcases

Presentació	5
El llibre	11
Setcases	15
La vegetació i les comunitats vegetals	20
Guia fotogràfica de plantes	67
Excursions botàniques	323
Referències	377
Índex d'espècies	379

Presentació

Aquest llibre és el resultat d'un projecte participatiu que seguint l'esperit del projecte transfronterer de flora amenaçada FloraLab (INTERREG POCTEFA), que pretén promoure el coneixement de la flora del Pirineu. Aquesta guia forma també part del procés de la certificació de "Pobles Botànics del Pirineu" que s'està desenvolupant considerant alguns pobles pirinencs de Catalunya, França i Andorra, com a pobles botànics de referència. La denominació de "Poble Botànic" implica una voluntat per a la conservació de la flora i té en compte no només els aspectes científics i tècnics sinó també el coneixement i la implicació de la ciutadania.

El coneixement de les plantes, a banda de ser la base dels estudis de la gestió i conservació de la biodiversitat, és també una eina de futur per a la investigació en el desenvolupament de nous fàrmacs i nous aliments en base a plantes, així com un element important per a la conscienciació de la societat en la necessitat de fer un bon ús del medi natural.

La finalitat d'aquesta Guia és donar a conèixer la flora a persones locals tant de Setcases, com de l'Alta Vall de Ter, però també a persones que vulguin gaudir durant uns dies d'aquest entorn privilegiat i descobrir aquest racó del Pirineu. La guia està pensada per a sortir del poble caminant, i només en algunes ocasions agafar el cotxe per acostar-se a les zones més elevades.

En aquest context, els estius del 2020 i 2021 es dugueren a terme unes excursions botàniques per a reconèixer les diferents espècies de plantes dels estatges de vegetació i així cobrir un ampli ventall d'hàbitats naturals. El treball col·laboratiu del Grup de Flora de Setcases, un equip de 40 persones, molt divers, totes elles afeccionades a la natura i vinculades a Setcases i que han participat en el disseny i l'edició de la publicació, en les fotografies i en els textos, ha permès elaborar aquest llibre que presentem.

Aquest projecte participatiu, liderat per la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) ha comptat amb la participació d'altres institucions com l'Ajuntament de Setcases i l'Institut Botànic de Barcelona, centre mixt del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) i de l'Ajuntament de Barcelona, i el Grup de Muntanya Vall de Camprodon, i el suport econòmic de la Institució Catalana d'Història Natural, de la Diputació de Girona i del programa FloraLab POCTEFA.

El Grup de Flora de Setcases

Guillem Bagaria, Mafa Bauça, Xavier Béjar, Raül Carmona, Guim Casadevall, Joan Casadevall, Pere Casals, Pilar Casanova, Rosa Maria Castany, Marina Costa, Joaquim Estivill, Raquel Freile, Teresa Garnatje, Josep Germain, Guillem Giner, Elisenda Guitart, Isabel Izard, Marc Jimènez Torra, Jordi Luque, Joan Marcé, Miquel Àngel Marcé, Armengol Martínez, Cristina Martínez, Jordi Martínez Solé, Maria Rosa Martínez, Elisabet Massana, Assumpta Molist, Anna Ortega, Xavier Oliver, Martí Puig, Marta Queralt, Francesc Rovira, Pilar Sadurní, Frederic Salas, Noemí Segura, Beatriu Tenas, Fran Trbalon, Andrés Valverde Martínez, Anna Vila, Marc Vila i David Vilasís.

Introducció

El llibre que teniu a les mans s'ha elaborat amb el propòsit de promoure el coneixement de la vegetació i la flora del municipi de Setcases en base a unes fitxes de les comunitats vegetals presents, una guia fotogràfica de les principals plantes que es poden veure i una proposta de vuit excursions.

Les fitxes sintètiques dels hàbitats aglutinen les diferents comunitats vegetals existents, amb una relació de les principals plantes que les formen. Si la planta és present a la guia fotogràfica s'indica el número de pàgina on es pot consultar de manera ràpida la seva fotografia. A la part inferior s'esmenten les associacions i aliances fitosociològiques més importants de cada hàbitat.

A continuació, s'hi pot trobar una guia fotogràfica de les principals plantes del municipi. Les 1000 espècies fotografiades pel Grup de Flora de Setcases estan agrupades per famílies, i aquestes per ordre alfabètic dins dels grans grups de pteridòfits (falgueres i similars), gimnospermes i angiospermes (dicotiledònies i monocotiledònies). Dins de cada família les espècies s'han agrupat per similitud per fer més fàcil la identificació amb les fotografies. Per a cada espècie s'especifica el nom científic, els noms comuns i algunes dades de distribució, ecologia, raresa i ús.

I finalment es poden consultar les fitxes de les vuit excursions que es proposen per conèixer la vegetació i la flora del municipi. En cada una d'elles es comenten la distància i el temps així com les diferents possibilitats de recorregut, la dificultat i altres característiques que ajuden a l'usuari a situar-se sobre la proposta. També s'ha incorporat un mapa detallat del recorregut on es detallen en colors els diferents hàbitats, i en la descripció s'explica tant el recorregut com la vegetació, i es proposen unes parades referenciades al mapa per poder observar la flora de cadascun dels hàbitats presents en el recorregut.

La proposta d'excursions s'ha elaborat amb l'objectiu de disposar d'uns recorreguts que puguin mostrar tota la diversitat d'ambients, comunitats vegetals i flora del municipi. D'aquesta manera, en una estada d'una setmana o deu dies a Setcases, es pot fer una aproximació a la vegetació i la flora del Pirineu oriental.

En la selecció de les excursions també s'ha intentat minimitzar l'ús de vehicles, i l'aparcament al medi natural, fet que comporta sovint la degradació de l'entorn quan es van creant o potenciant espais d'aparcament que es van ampliant i no disposen de serveis adequats. Per això, les excursions surten d'aparcaments gestionats i que ja disposen de serveis. També s'han aprofitat senders ja existents per no crear-ne de nous i potenciar la xarxa de camins mantinguts al municipi, no haver de col·locar més rètols al medi natural, i no incrementar la freqüentació en zones sensibles i tranquil·les.

Bosc de ribera

Bosc mixt en galeria al llarg dels cursos fluvials amb verns *Alnus glutinosa*, freixes *Fraxinus excelsior* i salzes *Salix* spp., ben constituïts fins als 1600 m. Aigües amunt ja només trobem formacions més esclarissades de bedolls *Betula* spp., freixes i salzes, i finalment grups de púdols *Atadinus alpinus*. Aquests **bosc de ribera** han quedat restringits al marge mateix del riu per l'ocupació i alteració de les planes d'inundació.

Los bosques de ribera son bosques mixtos en galería alineados a lo largo de los cursos fluviales, bien constituidos con alisos *Alnus glutinosa*, fresnos *Fraxinus excelsior* y sauces *Salix* spp., desde las cotas más bajas hasta los 1600 m. Aguas arriba ya solo encontramos formaciones más abiertas con abedules *Betula* spp., fresnos, y sauces, así como grupos de púdios *Atadinus alpinus*. Estos bosques han quedado limitados a los márgenes fluviales debido a la ocupación y a la eliminación de las planicies de inundación.

Les forêts riveraines sont des forêts mixtes en galerie le long des cours fluviaux à aulne glutineux *Alnus glutinosa*, frênes *Fraxinus excelsior* et saules *Salix* spp., bien constituées jusqu'à 1 600 m. En amont on ne trouve que des formations moins denses de bouleaux *Betula* spp., de frênes et saules, et, finalement, des groupes de nerpruns des Alpes *Atadinus alpinus*. Ces forêts riveraines sont aujourd'hui limitées aux bords du fleuve par l'occupation et l'élimination des plaines d'inondation.

Well-constituted mixed gallery woodland runs along water courses with alder *Alnus glutinosa*, ash *Fraxinus excelsior* and willow *Salix* spp. up to around 1600 m a.s.l. At higher altitudes along rivers and streams, only open birch *Betula* spp., ash and willow formations appear, which give way to stands of alpine buckthorn *Atadinus alpinus*. This **riparian woodland** is now only found along river banks as it has been eliminated from the river floodplains.

<i>Alnus glutinosa</i>	<i>Saponaria officinalis</i>
<i>Fraxinus excelsior</i>	<i>Mycelis muralis</i>
<i>Salix elaeagnos</i>	<i>Crepis mollis</i>
<i>Salix purpurea</i>	<i>Angelica sylvestris</i>
<i>Salix x fragilis</i>	<i>Campanula trachelium</i>
<i>Betula pendula</i>	<i>Geum urbanum</i>
<i>Betula pubescens</i>	<i>Geranium robertianum</i>
<i>Sambucus nigra</i>	<i>Myosotis decumbens teresiana</i>
<i>Corylus avellana</i>	<i>Mercurialis perennis</i>
<i>Lonicera xylosteum</i>	<i>Helleborus viridis</i>
<i>Humulus lupulus</i>	<i>Valeriana officinalis</i>
<i>Clematis vitalba</i>	<i>Dryopteris filix-mas</i>
<i>Rubus caesius</i>	<i>Melica uniflora</i>
<i>Scrophularia alpestris</i>	<i>Brachypodium sylvaticum</i>
<i>Stachys sylvatica</i>	<i>Poa nemoralis</i>
<i>Circaea lutetiana</i>	<i>Carex sylvatica sylvatica</i>
<i>Epipactis rhodanensis</i>	<i>Carex remota</i>
<i>Cardamine impatiens</i>	

As. *Scrophulario alpestris*- *Alnetum* Susplugues 1935,
emend. nom. O. Bolòs 1984 (Al. *Alno-Padion* Knapp 1942)
As. *Saponario-Salicetum purpureae* Tchou (1947) 1948
(Al. *Salicion eleagni* Aich 1933)

936

937

Orquídies: 935-938

935. *Epipactis bugacensis* Robatsch [*E. rhodanensis* Gévaudan & Robatsch] *Epipactis* del Roine. *Epipáctide verte*. *Épipactis du Rhône*. -. BOSC(br)/AQUA(m). 1200-1580 m. rr. VI-VIII. AM.

936. *Epipactis distans* Arv.-Touv. *Epipactis* de fulles distants. *Epipáctide distante*. -. -. HERB(v,c). 1580-1700 m. VII. AM.

937. *Epipactis muelleri* Godfery [*E. helleborine* subsp. *muelleri* (Godfery) O. Bolòs, Masalles & Vigo] *Epipactis* de Müller. -. *Épipactis de Müller*. -. PRAT. 1380 m. rrr. VII.

938. *Epipactis phyllanthos* G.E. Sm. [*E. fageticola* (C.E. Hermos.) Devillers-Tersch. & Devillers] -. *Epipáctide de hayedo*. *Épipactis à fleurs pendantes*. -. BOSC(h). 1200-1300 m. rrr. VII-VIII. AM.

937

Ajuntament de
Selçases

Diputació
de Girona

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Centre mixt
CSIC

